12/02/2021

Бесједа Митрополита Амфилохија на празник Света Три јерарха

Бесједа Митрополита Амфилохија на празник Света Три јерарха:

Драга браћо и сестре, данас прослављамо три велика светитеља Цркве Божије, три дивна сасуда мудрости Божије и благодати Божије, три чудесна свједока живога Бога и његовог присуства у историји, у људском животу, у људској судбини.

Прослављамо Св. Василија Великога, Св. Григорија Богослова и Св. Јована Златоустога. У њихово вријеме, и у вријеме послије њиховог земног живота, препирали су се хришћани који је већи од њих тројице. Велики су сва тројица, али су неки мислили да је већи Св. Јован Златоусти, други су мислили да је то Св. Василије Велики, трећи да је то Григорије Богослов. По људској слабости су се дијелили: једни су били Јовановци, други су били Василијевци, а трећи Григоријевци. Црква Божија, која има вјечну и непролазну мудрост, да би измирила хришћане који су били у опасности да се заваде, основала је овај празник Три јерарха, који ми данас прослављамо. Тиме је потврдила да су сва тројица велики, и да сваки од њих има посебни дар којим је Бога прославио и

којим се прославио овдје на земљи. Три свјетила, три свјетилника, три извора живе воде. Не зна се који је већи и мудрији од њих.

Св. Василије Велики је био дубоки мудрац, зналац и световне философије и световнога знања. То се види из његових списа који су сачувани, нарочито из тумачења настанка свијета. Чувена је његова књига "Шестоднев", која је преведена на све језике, па књига о Духу Светоме (коју је написао на молбу његовог савременика Св. Амфилохија Иконијског), затим бројна писма (која су тако дубока и садржајна, да је свако од њих једна посланица у којој се тумаче најдубље истине вјере) и чувена монашка "Правила". Не само што је био мудрац и зналац тајни Небеских и тајни земаљских, него је био и велики подвижник. Живио је у пустињи, био је оснивач монашке заједнице тога времена и учитељ свих монаха православних до наших врмена. Чувена су његова "Правила" монашка, гдје је он из свога искуства и подвига оставио правило како да се подвизавају и живе монаси православни. Св. Василије Велики је био бранитељ вјере (увијек је Црква Божија нападана и гоњена), и пролазио је све опасности и гоњења ондашњих безбожника, лажних учитеља и владара. О томе је рекао: "Облачак је, проћи ће!" Знао је да је људска за времена, а да је Божија свевремена. Оно што је истина Божија, не може бити избрисано, не може бити уништено, не може Бог бити прогнан из људских срдаца, не може бити оскрнављена истинска правда Божија и оно што је сам Христос открио. Ми мислимо да само данас постоје безумници који хоће да разоре Свету цркву Божију. Ово што се нама данас догађа, то је мала ситна стварчица у односу на те велике опасности у којима се Црква налазила у вријеме Св. Василија Великог. Тада је била подржана јерес духоборача од владара, императора и царева, и није било лако борити се њима и са многима који су постали присталице тих заблуда и лажних учења о Духу Светоме, против којих се борио Св. Василије Велики. Чувао је чисту, кристалну вјеру у Св. Тројицу – Оца и Сина и Духа Светога. Нарочито је бранио учење о божанству Духа Светога, које је потврђено на другом Васељенском сабору, 381. године. Тако је и учење о Божанству Сина Божијега Јединороднога потврђено на I Васељенском сабору 325. године, за вријеме великог цара Константина, који је у своје вријеме владао и овим нашим крајевима. Иза њега су остали многи дивни трагови, па је чак могуће, да је и Златица из времена цара Константина. Древна Диоклија сигурно јесте и они храмови који су порушени у њој. Нашли смо на Превлаци, гдје је било прво сједиште Митрополије зетске, остатке крстионице из времена цара Душана, па чак и крстионице из IV вијека, из времена цара Константина и новчић са његовим ликом. Тај велики цар, Божији човјек, дао је слободу Цркви хришћанској. У тим тешким и погубним временима, борио се Св. Василије и успио, својом

мудрошћу и снисхођењем, читаву Понтијску област да врати Цркви Божијој и спасе од јереси, лажних учења и заблуда.

Колико је било тешко то вријеме IV вијек, види се по томе што, када је Св. Григорије Богослов дошао за патријарха цариградског, ни једне једине цркве православне у Цариграду није нашао. Све су заузели јеретици, духоборци који су порицали тајну Св. Тројице. И шта је урадио Св. Григорије Богослов? У дому у коме је боравио, отворио је једну капелу и посветио је Св. Васкрсењу (Св. Анастасији), а када је отишао из Цариграда, сви храмови су поново били у рукама православних. Велика је снага била у том великом и дивном подвижнику и човјеку. Морао је да напушта Цариград у вријеме Васељенског сабора, јер су га оптужили да је наводно дошао у Цариград без дозволе Цркве, да би запосјео велики трон цариградских патријараха. И отишао је у Назијанз, мали градић у Малој Азији, и тамо је служио Богу и Цркви Божијој, и оставио у славу Божију дивне текстове и пјесме. Чудесно његово дјело је спис "Богословска слова", по којима је и назван Богословом. Само три светитеља Цркве Божије носе тај часни назив Богослова. То су: Свети Јован Богослов, онај који је црпио мудрост из њедара Христових, наслонивши се у вријеме Тајне вечере на Његове груди; Св. Симеон Нови Богослов; и Св. Григорије Богослов, који је созерцавао и удубљивао се у ту велику и неизрециву тајну Св. Тројице, у којој је врхунско и најдубље богословље, најдубља тајна. Удубљивао се озарен силом Духа Светога, тумачећи, колико је то људима могуће, ту велику и свету тајну. Како је то могуће да Бог буде један, а да буде тројичан? Да буде једно божанство, а да буде Отац и Син и Дух Свети? Велика је то и неизрецива тајна. Ту тајну је на најчудеснији начин тумачио и објашњавао Св. Григорије Богослов, говорећи о својству Бога Оца као Нерођенога, говорећи о својству Бога Сина као Онога који се вјечно рађа од Бога Оца, и говорећи о својству Духа Светога који исходи од Оца. Ми данас то понављамо у нашем "Символу вјере", што су записали Св. оци I и II Васељенског сабора. "Симбол вјере" који ми читамо данас широм васионе, то је "Симбол вјере" који су саставили оци I Васељенског сабора и оци II Васељенског сабора, на коме је учествовао Св. Григорије Богослов.

"Вјерујем у Духа Светога, Господа Животворнога, који од Оца исходи, који се заједно са Оцем и Сином поштује и слави". То је записано у "Симболу вјере" у вријеме ових великих отаца Цркве Божије. Поштовање према Духу Светоме као трећем лицу Св. Тројице, који је исте части, исте силе, истог божанства, исте љубави, исте природе, као што је Бог Отац и Бог Син. Једно божанство, а три лица – Отац и Син и Дух Свети. Бог као вјечна љубав, која из љубави ствара свијет, из Своје стваралачке силе ствара људску природу и људско

биће, и промишља о сваком створењу које овдје на земљи живи.

То је био Св. Григорије Богослов, пјесник, дивни пјесник, један од најдивнијих пјесника у историји рода људскога. Само једну пјесму да вам наведем. Св. Григорије Богослов се једанпут завјетовао да у вријеме Великог поста – Васкршњег, не проговори ни једну ријеч. Само је с Богом разговарао у своме срцу. Постећи најстрожије колико је могуће човјеку, тих 50 дана ни једне ријечи није изговорио. Кад је прославио Васкрс, онда је записао пјесму, па каже Господу у тој пјесми: "Господе, Оче и Творче неба и земље, Ти који си вјечни ум, просвијетли ум мој, да Твоја вјечна свјетлост у Њему почива и да Га обасја", а онда додаје: "А Ти Логосе Божији, Слово Божије вјечно, Ријечи Божија, Јединородни Сине Божији освештај ријечи моје, да ријечи моје које записујем и које говорим буду Твоје ријечи, да буду испуњене Твојом силом, Твојом мудрошћу, да се Ти уселиш у моје ријечи, и да ја будем свједок Твој. А ти, Душе животворни", додаје у тој својој пјесми, "који живи и дише, и оживљава све што живи и што дише, освештај душу моју, срце моје, ум мој, тијело моје, сваки атом бића мога, да бих и тијелом и душом, и умом и срцем, и разумом и духом својим, да бих прослављао Тебе, Бога мојега, и да бих се једино клањао Оцу и Сину и Духу Светоме, Богу моме, коме је нека слава и хвала у вјекове вјекова".

То је пјесма Св. Григорија Богослова. А шта да кажемо о Св. Јовану Златоустом? Св. Златоуст, то је пучина, то је море, то је океан мудрости, и данас постоји 18 томова његових бесједа, и његових проповиједи, и његовог тумачења Светога писма Старога и Новога завјета. Има, понекад се види, и једна икона Св. Јована Златоустог како он пише и тумачи Св. апостола Павла, а Св. апостол Павле стоји њему иза главе па му шапуће, објашњава му Апостол Павле шта је он то мислио кад је то записао у својим посланицама. И тачно њему се и јављао Апостол Павле док је он тумачио молећи се Апостолу Павлу и Господу. Он је тумачио тако дубоко, тако прецизно и тако савршено да ево до данас сви тумачи колико их има и на Истоку и Западу (то су хиљаде и хиљаде књига и тумачења), нико није до данас превазишао тумачења Светога Јована Златоустога. Велики бесједник, златна уста, зато се и назвао Хризостом, златна уста Цркве Христове.

То је чудо Божије, какво је то дубоко познавање тајни божанског бића, тајни Божијих, али и тајни људских. Нико тако дубоко није познавао људску душу, људску природу, оно што је у човјеку здраво, природно и исконско божанско, што је Богом дано, и разликовао је од онога што је демонско, што је унакажено, што је зло, што разара људску природу. Нема психолога равнога

Св. Јовану Златоустом, нема зналца људских тајни равног Св. Јовану Златоустом, иако је то што је писао, и што је тумачио, било у IV вијеку. Колико вјекова је прошло и дан данас кад то читамо као да је данас писао те своје бесједе и изговарао, као да је данас своја тумачења Старога и Новога Завјета написао. Откуд њему таква мудрост, и такво знање и такави дар ? И он је био цариградски патријарх и архиепископ. Управо зато што је сваки атом свога бића посветио Господу, и храбар био. И као што су Григорије Богослов, и Василије Велики, били гоњени и прегонили се са владарима обезбоженим онога времена, тако исто чинио је и Св. Јован Златоусти. Чувена је његова бесједа ондашњој царици која је била гонитељка Цркве, изговорена у Цариграду близу двора царскога, у Храму Св. Софије, (ено и данас тај храм постоји). У тој бесједи Св. Јован каже :" Опет бијесни Иродијада, опет тражи главу Јованову, она је тражила главу Јована Криститеља, а ова Иродијада тражи главу Јована Златоустога."

Чувена и чудесна његова бесједа. Наравно, послије те бесједе царица га је и протјерела, и он је умро негдје на путу у Азији, прогнан од моћника онога времена. Али дјела тих моћника смрде нечовјештвом. И да није било Златоустог, не би се они ни спомињали, а Св. Јован Златоусти, како вријеме пролази, и како вјекови пролазе све је чудеснији, све је присутнији у људској историји, у животу Цркве. Његова ријеч, његов примјер, његова храброст, његова мудрост и његова вјерност Христу Господу.

Дакле, није Црква само гоњена у ова наша времена, а нама се чини да је ово данас најтеже. Није. Каква је Црква прошла искушења, на каквим распећима је била вјековима, ово што се нама догађа, то је мало, облачак је, проћи ће. Ове појаве разних обезбожених наших људи, међу којима је и тај несрећни Дедеић, који је пљунуо на Крст часни, на Светињу, на ћивот Св. Петра и продао душу, продао вјеру за вечеру, за интересе некаквих полуписмених и незнавених политичара и њихових идеја. Мало и ситно је све то, проћи ће то. Тугујемо због тога и жао нам је сваке душе, јер је за сваку душу Господ крв своју пролио. Међутим, то ће да прође као и што су прошла многа друга гоњења Цркве Христове кроз историју, па и гоњења у временима ова три велика Јерарха Цркве Божије, па и гоњења најновијих времена, па и гоњења нашега времена ће проћи, а остаће живо и живоносно име Божије, и присутно име Пресвете Тројице, које су служили и коме су се клањали тројица Јерараха и писали и тумачили ту велику и Свету тајну, неизрециву тајну Оца и Сина и Духа Светога, Бога Тројичнога, једнога по природи и по божанству своме.

Остаће њихови списи, њихов примјер, њихова дјела, њихово свједочанство, и

учиће се на њиховом примјеру и васпитавати на њиховим списима покољења будућа до краја свијета и вијека, као што су се васпитавали покољења до данашњега дана, као што се и ми данас учимо на њиховом светом примјеру, и црпимо мудрост из њихових светих дјела. Господу Богу нашем, Оцу и Сину и Духу Светоме, једноме Богу у Тројици, дивноме у тројици својих дивних сасуда Јовану, Григорију, и Василију, нека је слава и хвала у вјекове вјекова. Амин.

Митрополит црногорско-приморски Амфилохије

mitropolija.com